

(baron en hoger), waarvan de titularis 'van adel' is en tot voor kort een zetel in het Hogerhuis kreeg; de overige leden van de familie zijn *commoners* en niet van adel. Te gemakkelijk wordt hier de benoeming tot (erfelijk) baronet en (niet erfelijk) *knicht* bij opgeteld. Ook wordt stilgestaan bij het zogenaamde kopen van een titel *lord of the manor* (p. 94).

In het laatste hoofdstuk, 'Anoblissement et ennoblissement', bevat een interessant overzicht hoe de huidige verleningen tot stand komen, hoe deze worden voorbereid door een commissie, waarna het aan de Koning is deze voorstellen te volgen of niet of uit eigen beweging anderen op de lijst te brengen.

Het boek is duidelijk geschreven met een 'Franstalige bril' op. Nederlandstalige literatuur wordt nauwelijks of niet aangehaald. In noot 129 (p. 145) wordt nog opgemerkt dat het Franse woord *écuyer* geen vrouwelijk equivalent heeft, terwijl het Nederlands naast jonkheer jonkvrouw heeft. Niet juist is dat alle getitelden recht hebben op het predikaat hooggeboren: dit geldt alleen voor burggraven en hoger, de overige adellijken zijn hoogwelgeboren.

Ten slotte zal de Nederlandse lezer zich afvragen hoe de schrijfster aan haar Hollandse naam komt, die verwijst naar een uitgestorven Hollandse adellijke familie of de gelijknamige heerlijkheid in de buurt van Leiden. Zij stamt uit een Amsterdamse familie, die sedert 1555 voorkomt, en waarvan een lid, Mr. Adriaen Roest, in 1630 trouwt met Catharina van Alkemade; hun zoon en het verdere nageslacht noemen zich Roest van Alkemade; verschillende leden krijgen de Zuid-Nederlandse titels burggraaf of baron en een lid krijgt in 1781 van keizer Josef II toestemming de naam van zijn moeder aan de zijne toe te voegen en zich Roest

van Alkemade gezegd Oem van Moesenbroeck te noemen; hij wordt in 1816 benoemd in de ridderschap van Zuid-Brabant en van hem stamt de Belgische tak af, waaruit de schrijfster, jonkvrouw Valérie-Marie-Catherine Roest d'Alkemade Oem de Moesenbroeck stamt, wier grootvader in 1925 de titel baron bij eerstgeboorte kreeg.

O. Schutte

¹ O. Schutte, 'Les titres du Premier Empire Français en relation avec les Pays-Bas', *De Nederlandsche leeuw*, XCVII (1980) 323-358.

JOHAN HUYSEN, ZWAGER VAN DE PORTRETSCHILDER MICHEL VAN MIEREVELT

Johan Huyssen van Kattendijke-kroniek. *Die historie of die cronicke van Hollant, van Zeelant ende van Vrieslandt ende van den Stichte van Utrecht*, A. Janse e.a., ed., Rijks Geschiedkundige Publicatiën, Kleine Serie, CII ('s-Gravenhage: Instituut voor Nederlandse Geschiedenis, 2005, clxxiv, 630 p., ill.)

De aan het einde van de vorige eeuw in de publiciteit gekomen Kattendijke-kroniek is vooral bijzonder door haar ouderdom, het feit dat deze zolang in dezelfde familie is vererfd en de kwaliteit van wapens en tekeningen. De inhoud leverde in zoverre weinig nieuws op dat deze teruggrijpt op reeds bekende oudere, maar ook contemporaine bronnen. Het unieke handschrift, waarvan codicologisch kon worden vastgesteld dat het uit het einde van de vijftiende eeuw dateert

en waarschijnlijk van één (helaas nog) anonieme hand is, beschrijft de geschiedenis van de wereld en Europa (beginnende met de geschiedenis van Troje, waarvoor de aandacht toentertijd groeiende was), maar in hoofdzaak die van Holland en Utrecht. Dit zegt dan ook iets over de samensteller, die in het westen van het land (Haarlem of Leiden en omstreken) wordt gesitueerd.¹

Door de onbekendheid – waarschijnlijk stond het handschrift eeuwenlang onaan-geroerd in de bibliotheek van het adellijke geslacht Huyssen van Kattendijke – haalde de integrale uitgave van de kroniek ook de landelijke pers. De verbazing over de volkomen onbekende middeleeuwse kroniek wordt daarin getemperd door de constatering dat de hier en daar opduikende ingeplakte en verknipte illustraties (circa honderd, waaronder zogenaamde ‘opgewerkte houtsneden’) doen vermoeden dat het werk oorspronkelijk als drukproef heeft gediend voor een publicatie. Toen deze kennelijk niet kon worden verwezenlijkt, is het als middeleeuws handschrift met prachtige versierde letters en ingetekende adellijke wapens (circa tweehonderd stuks) een eigen leven in particulier bezit gaan leiden. Het bijzondere blijkt juist deze vroege vorm van illustreren door de hele tekst heen te zijn. Johan Huyssen heeft het handschrift in 1614 uit de Haagse familie Hanneman, waartoe ook zijn moeder behoorde, met enige moeite kunnen aankopen. De ingewikkelde wijze waarop hij het van een neef, de notaris Nicolaas Corneliszn van Alphen, door bemiddeling van anderen in handen kon krijgen, wordt uitvoerig beschreven. Door de auteurs is vanuit verschillende invalshoeken getracht meer gegevens boven tafel te krijgen dan de summier notities van de oudst bekende bezitters vermelden.

In mijn bespreking wil ik me beperken tot de artikelen die het leven van de naamgever en zijn voor- en nageslacht tot onderwerp hebben. De genealogische gegevens van de familie Hanneman konden door Ridderikhoff worden getranscribeerd uit een door Johan Huyssen in de kroniek toegevoegde stamboom van deze familie. Gegevens over zijn vaders familie ontbreken, maar konden door de auteur uit archiefonderzoek en genealogische publicaties worden achterhaald. Hier en daar kunnen de gegevens van de stamreeks, zoals deze in *Nederland's Adelsboek* is samengevat,² worden aangevuld, maar af en toe zijn er ook verschillen.

Personalia

Het huwelijksjaar van Johan Huyssen met een bastaarddochter uit het riddermatige geslacht Van Matenesse kan dankzij een aantekening in bovengenoemde stamboom thans vastgesteld worden op 1590 of kort daarvoor. Huwelijksgetuige Cornelis van Bassen (zoon van de griffier van het Hof van Holland Bartel Ernst van Bassen en Maria Hanneman) ‘op myn bruiloft gheweest zynde is ghestorven van uytdrooghende ziekte Jonckman ende leght by zyn vader begraven in den Haghe opt choor anno 1590 den 22 Septembris Gheboren den 8sten Septembris 1566’ (p. XLII). Hoewel geen sprake lijkt te zijn van een acute dood, kan het huwelijk toch circa 1590 geplaatst worden. Dit komt goed overeen met het geboortjaar van zoon Johan, die op 17 juni 1613 aan de Leidse universiteit werd ingeschreven in de leeftijd van negentien jaar. Er vanuit gaande dat de leeftijdsopgave correct is vermeld, moet hij dan afhankelijk van zijn verjaardag in 1593 of 1594 geboren zijn.³ Er zijn uit de bronnen geen andere kinderen

bekend, maar theoretisch gezien zou er nog minstens één kind ouder geweest kunnen zijn. Het op het staatsieportret tezamen met haar moeder geportretteerde dochtertje, moet gezien haar lengte jonger dan Johan geweest zijn, zoals Ekkart terecht constateert. Aangezien de identiteit van de voorgestelden op de portretten op alle fronten (wapens, leeftijden, schilder, vererving) is bewezen, zijn we hier getuige van een zeldzame portretidentificatie. Het schilderij zelf is namelijk het enige bewijs van het bestaan van dit dochtertje. Het gaat dan wat ver als we ons door Ridderikhoff laten meevieren in een beschrijving van de moeder: 'Groot zal haar verdriet zijn geweest toen het meisje weinig later overleed', want ook dat is niet bekend, slechts aannemelijk. Een paar bladzijden eerder werden we al deelgenoot gemaakt van het tragische leven van grootvader Hugo Huyssen, die na het overlijden van Elisabeth Hanneman in 1574 met 'de vijf verweesde kinderen Johan, Adriana, Adriaen, Anna en Martina' achterbleef en vanwege zijn politieke keuze niet als pensionaris naar Rotterdam kon terugkeren. Hoewel niet geringschattend over het ondervonden leed geoordeeld mag worden, kan de pil toch enigszins zijn verzacht omdat Adriaen en Anna nog niet geboren waren! Zij stamden uit een niet lang na het overlijden van zijn eerste vrouw gesloten huwelijk met Digna Gillisdr, die hier wordt verzwegen hoewel ze in *Nederland's Adelsboek* is vermeld. Deze halfbroer en -zuster, waarvan de moeder vóór 10 augustus 1587 zou overlijden, waren de aanleiding voor de toen nog minderjarige kinderen uit het eerste huwelijk om op die datum al een testament te maken, waarbij zij elkaar bedachten bij vroegtijdig overlijden.⁴ De dochters uit zowel het eerste als het twee-

de huwelijk van Hugo Huyssen sloten huwelijken die voor het begrip van het milieu waarin hun broer Johan Huyssen van Kattendijke verkeerde, van belang zijn, maar in de uitgebreide inleiding tot de kroniek merkwaardigerwijs onbesproken blijven. Overigens komt de naamgever als minderjarige in de bronnen voor als Jan Huyssen Vergoes (1587) en kon hij zich eerst na het aankopen in 1612 van geseculariseerd Zuid-Nederlands kloostergoed 'Heere van Monsterhouck tot Godtschalkeroort ende Cattendijcke' noemen. Hij tekende sindsdien doorgaans met 'Joh. Huijssen Cattendyck'⁵.

Alvorens de familiebetrekkingen van Johan Huyssen te beschrijven, wil ik nog wijzen op de mystificatie, die ten onrechte in de inleiding is ontstaan over de afkomst van Adriana van Matenesse, zijn echtgenote. Na het overtuigende bewijs van Jhr. W.A. Beelaerts van Blokland, dat zij op 11 oktober 1560 geboren werd als dochter van Johan van Matenesse (1533-1602) bij een niet nader bekende vrouw, vóór hij in 1562 een huwelijk sloot met Florentina van Culemborg, kon niets zinnigs meer toegevoegd worden.⁶ Ridderikhoff daarentegen geeft wel een nuttige aanwijzing in welke richting de identiteit van de onbekende moeder gezocht moet worden,⁷ maar is gaan sleutelen aan de identiteit van de natuurlijke vader. Zij geeft daarbij als bron het hiervóór genoemde artikel van Beelaerts, maar interpreteert het onjuist. De oorzaak van de twijfel blijkt te liggen in de annotatie van Heesakkers bij het integraal uitgegeven *album amicorum* van Janus Dousa, die maar liefst drie contemporaine Johan's van Matenesse signaleert, maar geen duidelijke identificatie-uitspraak doet.⁸ Hoewel hij (de inventaris van) het archief van de familie Van Matenesse citeert,

heeft hij hierin kennelijk niet de gezochte Johan gevonden, terwijl hij er wel degelijk in voorkomt.⁹ In deze inventaris komt trouwens ook Johan Huijssen Cattendyck voor, en wel bij de afwikkeling in 1618 van het testament van Florentina van Culemborg tussen haar kinderen, maar dan treedt hij niet op als belanghebbende, doch als getuige.¹⁰ Naast het bewijs van Beelaerts wijst dit optreden indirect op de bloedband die bestaat tussen zijn echtgenote en haar halfbroers en -zuster.

Familiebetrekkingen

Niet alleen Mr. Hugo Huyssen, pensionaris van Rotterdam van 1565 tot 1572 en vanaf 1578 secretaris van Goes, sloot twee huwelijken, ook zijn vader Adriaen Huyssen (Hugesen), stamvader van het geslacht, is tweemaal getrouwd geweest. Hugo is met tenminste drie jongere broers¹¹ geboren uit diens eerste huwelijk met de op 19 februari 1564 te Goes overleden Marijcke Jan Arendsdr.¹² Uit zijn tweede tussen 1563 en 1566 gesloten huwelijk met Martina Jansdr, weduwe van Joachim Aelbrechtszn, werden nog twee kinderen Mayke en Cornelis geboren. Deze Cornelis Adraensz. Huyssen trouwde voor de tweede keer in 1591 met Apolonia (Leunken) Jacobsdr, maar overleed al in 1601 te Goes.

Belangrijker voor het leven en de carrière van Johan Huyssen was echter het zoon-tje dat zijn stiefgrootmoeder ten huwelijk meebracht. Deze in 1560/1561 te Goes geboren Aalbrecht was maar iets ouder dan Johan en zou als Albert Joachimi een briljante carrière in de diplomatieke dienst doorlopen, die zich tot op zekere hoogte parallel aan die van Johan voltrok. Nadat hij Hugo Huyssen in 1587 als secretaris van Goes was opgevolgd, volgde een benoeming als gedeputeerde

in de Staten van Zeeland en ter Staten-Generaal. Vanaf 1610 maakte hij reizen als gezant en ambassadeur naar Engeland en Scandinavië. Bijzonder is dat in dezelfde jaren waarin Johan Huyssen een Franse (1610) en een Engelse (1616/1617) adellijke titel verwierf, Albert Joachimi Engelse (1610) en Zweedse (1616) adel-dom ten deel viel. Hij was toen al 'heer van Oostende in Hoedekenskerke' en bleef vanwege zijn hoge ouderdom en successen tot 1652 in diplomatieke dienst. Hij overleed te *Den Haag* op 17 mei 1654 en werd op 22 mei daaropvolgend in de Grote Kerk te Goes begraven.¹³ Op 4 januari 1592 waren de aspirant-gezanten ook verzwagerd geraakt door het te Middelburg gesloten huwelijk van Albert Joachimi met de zuster van Johan, de in 1567 geboren Adriana Huyssen. Bij dit huwelijk werd de bruidegom geassisteerd door zijn broer Cornelis Adriaensz (die overigens een oom van de bruid was) en de bruid door haar broer Johan Huyssen. Dit huwelijk werd gezegend met tenminste vijf kinderen, waarvan uiteindelijk drie dochters in leven bleven. Daarmee kwam aan de door de vader verworven erfelijke adel-dom alweer een einde, aangezien het geslacht Joachimi niet in mannelijke lijn werd voortgezet. Liep de carrière van Johan Huyssen van Kattendijke om allerlei redenen minder voorspoedig dan die van zijn zwager, in de voortzetting van het adellijke geslacht Huyssen van Kattendijke via zijn enige zoon was hij hem wel de baas.

De in 1572 geboren jongste dochter uit het huwelijk van Hugo Huyssen en Elisabeth Hanneman werd kennelijk naar haar stiefgrootmoeder Martina genoemd. Zij trouwde in 1596 met de weduwnaar Johan de Brauw, in 1581 vanuit Geeraardsbergen (Vlaanderen)

naar Zeeland uitgeweken en ten tijde van zijn tweede huwelijk baljuw van Tholen en rentmeester van de grafelijke domeinen aldaar. Via hun zoon Isaak (1601-1649) zijn zij de stamouders van het later tot de Nederlandse adel behorende geslacht De Brauw.¹⁴

Van de twee uit het tweede huwelijk van Hugo Huyssen geboren kinderen zijn alleen de lotgevalen van Anna (Tanneken) Huyssen bekend en deze zijn in dit verband opmerkelijk. Haar leven speelde zich grotendeels af in Delft, waar zij op 18 november 1608 trouwde met Cornelis van Beest van Heemskerk. Uit dit huwelijk werden twee kinderen geboren: Mechteld (geb. 1611, tr. Willem van Nerven) en Hugo (1613-1618). Nadat Anna's man in april 1632 was overleden, hertrouwde zij te Delft op 9 januari 1633¹⁵ met niemand minder dan de vermaarde portretschilder Michiel van Mierevelt, die sedert 1628 weduwnaar was van Christina van der Pes. Daarmee werd Johan Huyssen dus de zwager van de schilder, door wie hij al in 1617 was geportretteerd.¹⁶ Aangezien Johan in 1634 overleed, is deze familieband slechts van korte duur geweest. Overigens was al in 1629 een dochter van de schilder uit zijn eerste huwelijk, Maria van Mierevelt (1595-1636), getrouwd met Johan van Beest van Heemskerk Dirksz. (1603-1648), die een oomzegger van Cornelis voornoemd was.¹⁷ Duidelijk is dat de families elkaar goed kenden, hetgeen de keuze van Mierevelt als schilder van het portret van Johan Huyssen verklaarbaar maakt. Wel uit de tijd van de familierelatie is het strenge portret dat Michiel van Mierevelt als zeventigjarige in 1638 vervaardigde van zijn toen 77-jarige zwager Albert Joachimi, waarvan alleen een staalgravure door J.F.C. Reckleben (naar T. Matham) is bewaard gebleven.¹⁸

Albert Joachimi, door J.F.C. Reckleben (naar T. Matham) naar M. van Mierevelt, 1638 (staalgravure; foto Iconografisch Bureau, Den Haag)

Kinderportretten

Nu de (familie)relatie met de portretschilder Mierevelt is aangetoond, kan aan het slot van deze bespreking getracht worden vier kinderportretten te identificeren, die vanouds de 'kinderen Huyssen' heten voor te stellen, vererfd zijn binnen de familie De Brauw en (onder anderen) toegeschreven worden aan (atelier/omgeving) Michiel van Mierevelt.¹⁹ De vier 'heupstukken met handen' zijn alle in identiek handschrift '1615' gedateerd bij het achterhoofd van de voorgestelden en op die plaats van hun specifieke leeftijd voorzien. De serie is op te splitsen in twee stellen van als pendants geportretteerde

(oudere) kinderen van negentien (jongen) en vijftien (meisje) jaar en (jongere) kinderen van acht (jongen) en negen (meisje) jaar. De jongens staan, net als bij echtparen op portretten te doen gebruikelijk, rechts van de meisjes, dat wil zeggen voor de aanschouwer links in beeld. Hoewel volgens de familietraditie de vier portretten steeds bij elkaar hebben gehoord, zou dat theoretisch gezien niet het geval geweest behoeven te zijn. Aangezien er nogal wat leeftijdsverschil is, met een hiaat tussen het oudere en jongere stel, zouden het bijvoorbeeld ook halfbroers en/of halfzusters kunnen zijn. De serie zou zelfs uit meer kinderen bestaan kunnen hebben, van wie een of meer portretten weggeraakt zijn. Wat de kleding betreft, is alleen het vijftienjarige meisje getooid met een plooiakraag, de anderen hebben alle drie een platte opstaande kraag, die afgezet is met hetzelfde kant als dat van hun manchetten. De jongere kinderen zijn wat rijker en speelser gekleed dan de oudere en beschikken over attributen: het meisje heeft een anjer in de rechterhand, de jongen handschoenen in de linkerhand, terwijl zijn rechterhand rust op een hondenkop. Onder het afhangende oor van het dier is zelfs een halsband zichtbaar, maar die laat niet meer zien dan een klein schildje, waarnaast een bloem is te onderscheiden. Het is verleidelijk hierin de roos te zien, waarmee Johan Huyssen zijn wapen mocht vermeerderen na zijn verheffing in de Engelse adelstand, maar die vond eerst in 1617 plaats. Ook om andere redenen kunnen de geportretteerden niet de kinderen van Johan Huyssen zijn, van wie – zoals we hierboven zagen – slechts de in 1593/1594 geboren stamhouder Johan bekend is. Dat er daarnaast, behalve het samen met haar moeder geportretteerde zusje, nog vier niet uit de bronnen beken-

de kinderen zouden zijn geweest, is nauwelijks aannemelijk te maken. In theorie zou dit wel kunnen, aangezien de geportretteerde kinderen, volgens hun op de portretten aangegeven leeftijden, tussen 1595 en 1607 geboren zijn. Deze periode valt ná het huwelijksjaar (in of kort vóór 1590) en binnen de vruchtbare leeftijd van Adriana van Mathenesse (1560-1623), Johan's vrouw. Ook volgens de familietraditie is van het bestaan van meerdere kinderen niets bekend, hetgeen opgemaakt kan worden uit twee oude achterschriften op de panelen van de twee jongere kinderen: 'Den Heer Adriaen Huyssen. Was een halve broeder van Vrouwe Martina Huyssen' en 'Vrouwe Anna Huyssen, die getrouwt is geweest met d'Heer Cornelis van Beest tot Delft, was een halve suster van Vrouwe Martina Huyssen'. De oudere kinderen stonden traditioneel bekend als 'jonge man Huyssen' en 'Adriana Huyssen'.²⁰ Bij de tenaamstelling binnen de familie De Brauw is dus steeds gedacht aan de generatie van Martina Huyssen, die in 1596 met de weduwnaar Johan de Brauw (die uit zijn eerste huwelijk met Catharina tHuys geen kinderen had) trouwde, uit welk huwelijk alleen drie zoons Abraham (1599-1655), Izaak (1601-1649) en Jacob (1604-1680) bekend zijn.²¹ Ze waren dus een generatie te vroeg geplaatst, zodat onder de neven en nichten van de drie gebroeders De Brauw gezocht zal moeten worden. Potentiële kandidaten zijn dan de twee kinderen van Anna Huyssen uit haar huwelijk (op 18 november 1608) met Cornelis van Beest van Heemskerk, te weten Mechteld (geb. 1611) en Hugo (1613-1618), maar deze zijn te laat geboren.²² De kinderen van Adriana Huyssen uit haar huwelijk (1592) met Albert Joachimi zijn in de tijd gezien betere kan-

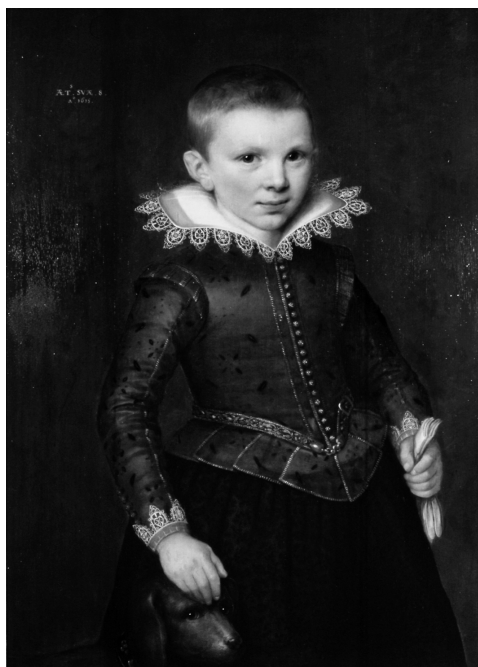
'Jongen Huyssen' (1615, aet. 19), mogelijk voorstellende Pieter van Mierevelt, toegeschreven aan M. van Mierevelt (*paneel; foto* Iconografisch Bureau, Den Haag)

'Meisje Huyssen' (1615, aet. 15), mogelijk voorstellende Adriana van Mierevelt, toegeschreven aan M. van Mierevelt (*paneel; foto* Iconografisch Bureau, Den Haag)

didaten, maar hun geboortejaren zijn onbekend. Bovendien hebben alleen drie dochters de volwassen leeftijd bereikt, waardoor we evenmin als van Johan Huyssen de gezinssamenstelling kennen.²³ Toen de schilder Michiel van Mierevelt in 1633 hertrouwde met Anna Huyssen, weduwe van Cornelis van Beest van Heemskerk, was van de acht kinderen uit zijn eerste huwelijk nog de helft in leven en zou alleen zijn ongehuwde dochter Commertge (1598-1654) hem overleven. Zijn oudste zoon Pieter van Mierevelt (1596-1623) was een veelbelovende portretschilder, maar stierf in hetzelfde jaar als een dochter Adriana (1600-1623).²⁴ Opvallend genoeg hebben deze respectievelijk op 5 oktober 1596 en 3 september 1600 geboren kin-

deren van de beroemde schilder, aan wie de vier onderhavige kinderportretten worden toegeschreven, in het laatste kwartaal van 1615 de leeftijden van negentien en vijftien jaar, zoals op de portretten van de twee oudere kinderen staat vermeld. In aanmerking genomen dat de gezinnen Huyssen en Joachimi, waarvan de samenstelling helaas niet bekend is, tot de potentiële kandidaten blijven behoren, duiken in hun naaste omgeving ineens twee kinderen op, die in het jaar van portretteren exact voldoen aan de op de portretten vermelde leeftijden. Hoewel de geboortejaren op de portretten van de twee jongere kinderen, het meisje 1605/1606 en de jongen 1606/1607 niet overeenkomen met kinderen van de schilder – het ná Adriana geboren jongetje Jan

‘Jongen Huyssen’ (1615, aet. 8), toegeschreven aan M. van Mierevelt (*paneel; foto* Iconografisch Bureau, Den Haag)

‘Meisje Huyssen’ (1615, aet. 9), toegeschreven aan M. van Mierevelt (*paneel; foto* Iconografisch Bureau, Den Haag)

Michiel is van 3 maart 1604 – is het van belang voor de bewijsvoering om de vererving van de panelen naar de familie De Brauw te kunnen verklaren en om een vergelijking met andere portretten te maken.

Van Pieter van Mierevelt is een profielportret bewaard gebleven op de tezamen met zijn vader geschilderde ‘Anatomische les van Dr. Willem van der Meer’ uit 1617.²⁵ Temidden van een vijftiental eerbiedwaardige medici, is geheel rechtsmiddelen de jonge zoon van de schilder zichtbaar, die zwart haar heeft met een klein snorretje. Als de latere kopietekening, die in een veilingcatalogus uit 1875 wordt beschreven als ‘het portret van een onnozele’, betrouwbaar is, dan kan de negentienjarige jongeling op het portret uit

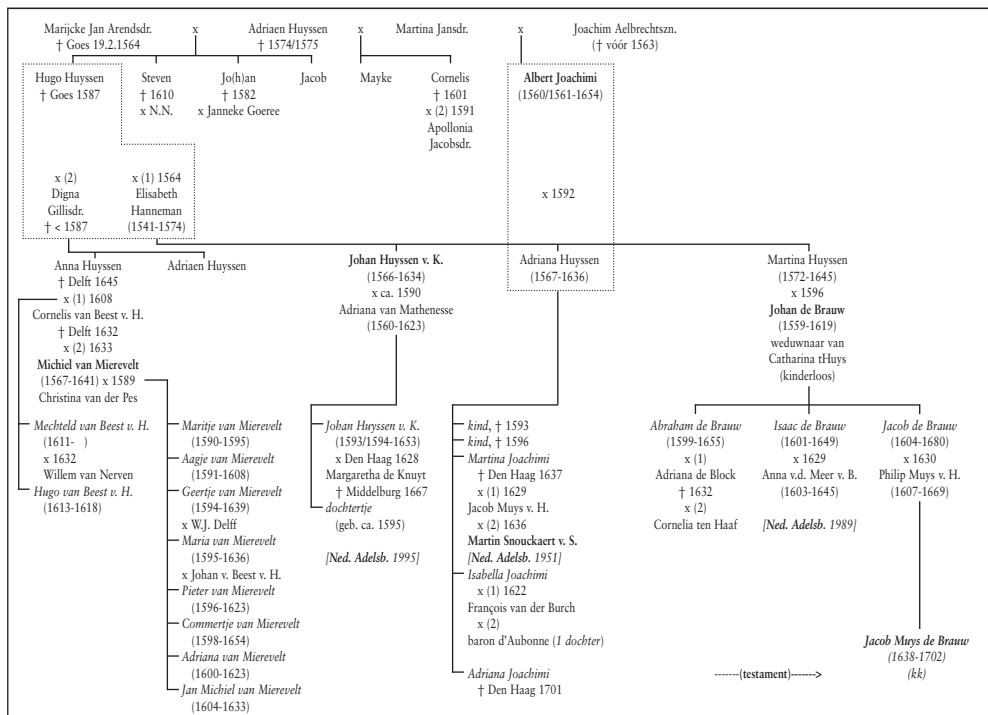
1615, nog zonder snor, hem niet voorstellen.²⁶ De gelijkenis met het schilderij uit 1617 is overigens redelijk overtuigend.

Michiel van Mierevelt overleed te Delft op 27 juni 1642 en werd aldaar op 30 juni in de Nieuwe Kerk begraven in een eigen graf.²⁷ Anna Huyssen overleefde hem en werd op 10 juni 1645 in de Oude Kerk te Delft begraven. Zij had slechts één volwassen dochter uit haar eerste huwelijk, de eerder genoemde Mechteld van Beest van Heemskerk, die in 1632 met Willem van Nerven Abrahamsz. was getrouwd.²⁸ De mogelijkheid bestaat dat portretten in het huis waar zij tezamen met haar tweede man woonde, na het overlijden van de schilder, zijn blijven hangen en misschien juist doordat ze

daar tezamen met andere portretten hingen of stonden, uiteindelijk binnen de familie van Anna Huyssen zijn vererfd. Concreet bewijs is niet aanwezig, maar dit zou dan een verklaring kunnen zijn voor de aanwezigheid ervan in de familie De Brauw. Over een dergelijke vereringslijn is niets bekend, maar wel van andere potentiële rechtsopvolgers, de drie dochters Joachimi (*ex matre* Huyssen), naar de familie De Brauw.

In april 1701 overleed te Den Haag op zeer hoge leeftijd en als laatste van haar geslacht Adriana Joachimi, vrouwe van Oostende in Hoedekenskerke.²⁹ Zij was de jongste dochter van Albert Joachimi en Martina Huyssen, en woonde tijdens haar leven aan de zuidzijde van het Lange Voorhout, in een eigen huis, waarin ook

haar neef Albert Snouckaert van Schauburg woonde.³⁰ Kort voor haar dood maakte zij een testament waarin zij haar neef Jacob Muys de Brauw (1638-1702), heer van Kethel, tot universeel erfgenaam benoemde. Haar zuster Martina Huyssen († 's-Gravenhage 1 juli 1637) was namelijk eerst getrouwd met Jacob Muys van Holy (kinderloos) en vervolgens met Martin Snouckaert van Schauburg, waaruit één zoon Albert geboren was die de stamvader van het tot de Nederlandse adel behorende geslacht zou worden.³¹ Beide echtgenoten waren hun loopbaan begonnen als edellieden in het gevolg van de ambassadeur Albert Joachimi, hadden daar hun Engelse adel- dom verworven en trouwden met de dochter van de ambassadeur. De even-

Genealogisch overzicht, waarin de ingewikkelde, maar niet onbelangrijke familierelaties van Johan Huyssen van Kattendijke schematisch zijn weergegeven en op cruciale punten in vet geaccentueerd. De voorgestelden op de vier kinderportretten moeten gezocht worden onder of tussen de in cursief gedrukte jongste generatie

eens tot Engels ridder verheven secretaris van Joachimi was in die tijd eerdergenoemde Jacob de Brauw (1604-1680), die getrouwd was met Phillipota Muys van Holy (1607-1669), na het overlijden van haar broer in 1633 vrouwe van Kethel.³² Het was dus geen wonder dat hun zoon, die naar haar eerste man heette, universeel erfgenaam van Adriana Joachimi werd. Diens jongste zoontje Adriaan Albert de Brauw (1687-1711) kreeg als legaat, omdat hij naar zijn 'overoudoom' heette, haar deel van de ambachtsheerlijkheid Oostende in Hoedekenskerke, alsmede haar helft in de tienden van de heerlijkheid Borssele op Zuid-Beveland. Haar achterneef Albert Carel Snouckaert van Schauburg ontving kwietschelding van zijn schuld van 14.100 gulden. 'alhoewel dikmaels onbetamelijke bejegeninge aan de weduwe en kinderen van haer Ed. neve de heer van Hees en Leende zijn voorgekomen'.³³ Blijkbaar hebben de kinderen Snouckaert gereclameerd, want nog datzelfde jaar keerde Jacob Muys van Holy als extra donatie aan Albert Carel, Adriana Martina en Susanna Isabella Snouckaert van Schauburg in totaal 1768 gulden aan goud- en zilverwerk uit.³⁴ Het huis aan het Lange Voorhout verhuurde hij de daaropvolgende vijftien maanden gestoffeerd voor 800 gulden aan Jeronimo de Haze, regerend burgemeester van Amsterdam.³⁵ Dat tot de stoffering ook de schilderijen behoorden, ligt niet voor de hand aangezien over twee kamers met goudleerbehang, één met tapijten en één met een gestreept stoffe wordt gesproken, zonder nadere aanduiding. Wel is bekend dat Jacob Muys de Brauw al op 14 april 1702 is overleden en op 21 april daaropvolgend in de kerk van Kethel is begraven.³⁶ Zijn twee zoons zijn respectievelijk in 1702 en 1711 overleden, terwijl de

overgebleven dochter Phillipota Martina de Brauw (1680-1762) uit twee huwelijken geen kinderen naliet.³⁷ Als er dus portretten geweest zijn, is een vererving naar het geslacht De Brauw niet onlogisch.

Egbert Wolleswinkel

- ¹ Zie mijn aanbeveling tot vergelijking met het 'kopie-wapenboek Gelre' van Jan van Lockhorst en Adriana van der Does (begin zestiende eeuw), in 2006 te bespreken in *De Nederlandsche leeuw* in de serie 'Uit de collecties van de Hoge Raad van Adel', vanwege dezelfde letter als watermerk in het papier.
- ² *Nederland's Adelsboek*, LXXXV (1995) 545-562, grotendeels gebaseerd op artikelen in *De Nederlandsche leeuw* uit de jaren 1917, 1923, 1931 en 1959.
- ³ *Album studiosorum Academiae Lugduno-Batavae* ('s-Gravenhage, 1874) III: '17 Jun. 1613 Johannes Huyssenus. 19, P(hilosophiae)'. In de uitgave wordt nogal onnauwkeurig omgesprongen met zijn leeftijd, die naar aanleiding van het portret met zijn vader uit 1598 meestal als zes jaar en soms als vijf jaar wordt aangegeven. De leeftijd van zijn inschrijving aan de universiteit volgend, zou hij ten tijde van het portretteren ook vier jaar oud geweest kunnen zijn.
- ⁴ W.J.J.C. Bijleveld, 'Iets over den stamvader van het geslacht Huyssen van Kattendijke', *De Nederlandsche leeuw*, XXXIII (1915) 337-338.
- ⁵ Na vierhonderd jaar placht de familie zelf haar naam nog steeds op deze wijze uit te spreken als 'Huijssen van Kattendijke', hoewel de huidige schrijfwijze 'Huyssen van Kattendijke' het tegenovergestelde zou doen vermoeden.
- ⁶ W.A. Beelaerts van Blokland in *De Nederlandsche leeuw*, XXXV (1917) 60-61, waarin hij verwijst naar de Latijnse bron in *Bijdragen en mededeelingen van het Historisch Genootschap*, XXXVII (1916) 233.
- ⁷ Johan Huyssen werd in 1592 gepasseerd als raadshoofd van de Hoge Raad, omdat zijn echtgenote een naaste verwante was van de Delftse Maria van Santen Beukelsdr, die sinds 1585 getrouwd was met de raadshoofd Leonard de Voogd. Zij was de dochter van Beukel Dirksz. van Santen, die in 1560 getrouwd was met Catharina Gerritsdr Meerman. Uit geen enkele bron blijkt hoe deze relatie geweest moet zijn, maar gezien de voorschriften moet er een zeer nabije bloedband zijn geweest.
- ⁸ Chr.L. Heesakkers, ed., *Een netwerk aan de basis van de Leidse universiteit. Het album amicorum van Janus Dousa* (2 dln.; Leiden, 2000) 147-155.
- ⁹ J.C. Kort, *Het archief van de familie Van Matenesse en van de heerlijkheid Matenesse 1251-1917*, 18: Johan van Matenesse (1547-1624), ongehuwde zoon van Nicolaes Johanszn van Matenesse en Geertruida Piek.
- ¹⁰ *Ibidem*, 8 (inv.nr. 57).
- ¹¹ Zijn broer Steven Adriaenssen Huyssen († 1610/1611) volgde hun vader niet alleen op als meekrapfabrikant, maar ook als schepen en burgemeester van Goes; hij

- had vier zonen (*De Nederlandsche leeuw*, XLI (1923) 291; *De Nederlandsche leeuw*, LXXVI (1959) 260-261). Zijn broer Jan (in 1564 ten tijde van het overlijden van zijn moeder circa achtthien jaar oud, overleden 1582, bij zijn weduwe Janneke Adriaensdr Goeree een kind nalatende) is waarschijnlijk de Johannes Huessen, die op 3 juli 1563 ten Douai het *album amicorum* van Otto van Wijhe tekende (*De boekenwereld*, XXI (2005) 291). Van zijn jongste broer Jacob weten we alleen dat hij in 1564 circa vier jaar was.
- 12 Th. van Rheineck Leyssius, 'Huyssen van Kattendyke', *De Nederlandsche leeuw*, XLIX (1931) 238-240.
 - 13 O. Schutte, *Repertorium der Nederlandse vertegenwoordigers, residerende in het buitenland 1584-1810* ('s-Gravenhage, 1976) 89-94 (nr. 56).
 - 14 *Nederland's Adelsboek*, LXXX (1989) 455 e.v.
 - 15 Als huwelijksjaar staat in bijna alle publicaties 1632 (*De Nederlandsche leeuw*, IX (1891) 67; *Leids kunst-historisch jaarboek*, VIII (1989) 91-104), maar het DTB-archief van Delft geeft het correcte jaar, hetgeen trouwens beter correspondeert met de begraafdatum van haar eerste man Cornelis van Beest van Heemskerk in de Nieuwe Kerk aldaar op 25 april 1632.
 - 16 Volgens de anonieme gravure, die is afgebeeld in het artikel van Ekkart op p. lviii van de hier besproken uitgave.
 - 17 *De Nederlandsche leeuw*, IX (1891) 66-67. Hoge Raad van Adel (HRvA), 's-Gravenhage, coll. Van der Lely, inv.nr. 801; coll. Snouckaert van Schauburg, inv.nr. 1947. Vgl. ook F.J. van Rooijen, *Het archief van de familie Van der Lely (van Oudewater)* ('s-Gravenhage, 1988) 20, uit welk overzicht blijkt dat de zoon van Maria en Johan, Dirck van Beest van Heemskerk (1634-1685) in 1664 met zijn achternicht Geertruida Delff (1645-1696) trouwde, wier grootmoeder Geertje van Mierevelt (1594-1639) een zuster van Maria was. Hoewel de schilder Mierevelt acht kinderen uit zijn eerste huwelijk had, waren slechts twee dochters getrouwd.
 - 18 Afgebeeld in J.P. Arend, *Algemeene geschiedenis des vaderlands van de vroegste tijden tot op heden* (5 dln. in 16 bdn.; 1840-1883), III, 401 (vgl. J.F. van Someren, *Beschrijvende catalogus van gegraveerde portretten van Nederlanders* (3 dln.; Amsterdam; 1888-1891), I, nr. 16), en waarvan een exemplaar aanwezig is in de collectie van het Iconografisch Bureau (IB), 's-Gravenhage. Het schilderij is verbrand in Museum Boymans, Rotterdam in 1864.
 - 19 E.W. Moes, *Iconographia Batava* (2 dln.; Amsterdam 1897-1905) nrs. 3894, 3896. De vier panelen hebben ongeveer dezelfde afmeting: 80 (82) x (57) 59 cm.
 - 20 Documentatie IB, IB-nrs. 46121, 13780, 13782 en 13784 (in volgorde van leeftijd van de voorgestelden). Het portret van de negentienjarige jongen is afgebeeld in A. Wassenbergh, *De portretkunst in Friesland in de 17de eeuw* (Lochem, 1967) nr. 49, en aldaar toegeschreven aan Pieter de Valck.
 - 21 HRvA, coll. Snouckaert van Schauburg, nr. 665. Het geboortjaar van de oudste zoon Abraham de Brauw is een gevolgtrekking van jaartal (1629) en leeftijd (30 jaar) op zijn door D. Finsonius geschilderde portret in particulier bezit (IB-nummer 13809).
 - 22 Ibidem, nr. 1947.
 - 23 *De Nederlandsche leeuw*, LVI (1938) 476. Van twee kinderen is bekend dat zij te Goes werden begraven, respectievelijk in december 1593 en 31 september (sic!) 1596 (*De Nederlandsche leeuw*, V (1887) 25-26).
 - 24 *De Nederlandsche leeuw*, IX (1891) 67.
 - 25 Tentoonstellingscatalogus *De stad Delft; cultuur en maatschappij van 1572 tot 1667* (Museum Het Prinsenhof, Delft, 1979-1980), afb. nr. 125. Moes, op.cit., nr. 5057.
 - 26 H. van Hall, *Repertorium portretten van Nederlandse beeldende kunstenaars* (Amsterdam, 1963) 210.
 - 27 E.A. van Beresteyn, *Grafmonumenten en grafzerken in het koor der Nieuwe kerk te Delft* (Delft, 1936) 34, graf nr. 43.
 - 28 HRvA, coll. Snouckaert van Schauburg, nr. 1947.
 - 29 Gemeentearchief (GA) 's-Gravenhage, impost op het begraven (60 gulden) betaald 28 april 1701.
 - 30 Th. Wijsenbeek-Olthuis, *Het Lange Voorhout; monumenten, mensen en macht* ('s-Gravenhage, 1998) 75, 249, 260.
 - 31 *Nederland's Adelsboek*, XLIV (1951) 448 e.v.
 - 32 Schutte, *Repertorium*. 93; Aangezien Phillipota Muys van Holy op 30 mei 1607 geboren is, kan ook zij geen kandidaat zijn voor het portret uit 1615 van het meisje van negen jaar oud.
 - 33 GA Den Haag, notariële archieven Den Haag, inv.nr. 1636 (notaris Holland Valk van Blanken), 1 maart 1701, fol. 209 e.v.
 - 34 Ibidem, 20 juni 1701, fol. 283, 287 en 291.
 - 35 Ibidem, 5 jan. 1702, fol. 323 e.v.
 - 36 E.A. Engelbrecht, *De vroedschap van Rotterdam 1572-1795* (Rotterdam, 1973) nrs. 188 en 204.
 - 37 Ibidem, nr. 209, en *Nederland's Adelsboek*, LXXX (1989) 173-174.

STADHOUDERLIJKE TUINEN ONDER FREDERIK HENDRIK

Vanessa Bezemer Sellers, *Courtly Gardens in Holland 1600-1650. The House of Orange and the Hortus Batavus* (Amsterdam-Woodbridge: Architectura & Natura Press-Garden Art Press;, 2001, 424 p., ill.)

Stadhouder Frederik Hendrik (1584-1647) heeft een bijzonder grote rol gespeeld op het vlak van de architectuur en de tuinkunst. Zijn architectuuroppdrachten zijn veelvuldig onderwerp van studie geweest; de door hem gerealiseer-